

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Експертної комісії

**Українського інституту
національної пам'яті**

**з питань визначення належності
об'єктів**

**до символіки російської
імперської політики**

Віктор

БРЕХУНЕНКО

29.11.

2023 р.

Фаховий висновок щодо належності назви міста Южноукраїнськ Миколаївської області до символіки російської імперської політики

Нормативно-правова підстава експертизи: частина 2 статті 6 Закону України «Про засудження та заборону пропаганди імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії» № 3005-IX від 21 березня 2023 р. із змінами, внесеними Законом № 3097-IX від 03.05.2023 р.; підпункт 17-3 пункту 4 Положення про Український інститут національної пам'яті, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.11.2014 № 684 «Деякі питання Українського інституту національної пам'яті»; Положення про Експертну комісію Українського інституту національної пам'яті з питань реалізації норм Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії», затверджене Наказом Міністерства культури та інформаційної політики України від 25.07.2023 № 399 «Про затвердження Положення про Експертну комісію Українського інституту національної пам'яті з питань реалізації норм Закону України "Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії"» із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства культури та

інформаційної політики України № 429 від 15.08.2023 № 429, Наказ Українського інституту національної пам'яті від 05.10.2023 № 35 «Про утворення Експертної комісії з питань визначення належності об'єктів до символіки російської імперської політики».

Визначення термінів у розумінні статті 2 Закону:

російська імперська політика (російська колоніальна політика) – система заходів, що здійснювалися органами управління, збройними формуваннями, політичними партіями, недержавними організаціями, установами, підприємствами, групами чи окремими громадянами (підданими) Російської імперії, Російської республіки, Російської держави, Російської Соціалістичної Федеративної Радянської Республіки, Російської Радянської Федеративної Соціалістичної Республіки, Союзу Радянських Соціалістичних Республік, Російської Федерації, спрямованих на підкорення, експлуатацію, асиміляцію Українського народу;

пропаганда російської імперської політики – публічна глорифікація або виправдання російської імперської політики, поширення інформації, спрямованої на виправдання російської імперської політики, а також публічне використання продукції, що містить символіку російської імперської політики, публічне заперечення злочинів (репресивних заходів) проти Українського народу;

русифікація – складова російської імперської політики, спрямована на нав'язування використання російської мови, пропагування російської культури як вищих порівняно з іншими національними мовами та культурами, витіснення з ужитку української мови, звуження українського культурного та інформаційного простору;

символіка російської імперської політики – символіка, що включає, у тому числі, назви населених пунктів, яким присвоєні назви подій, пов'язаних із реалізацією російської імперської політики, назви російських міст та інших географічних, історичних та культурних об'єктів Російської Федерації, що не пов'язані безпосередньо із захистом політичних, економічних, культурних прав Українського народу, розвитком української національної державності, науки, культури або з культурою поневолених народів Російської Федерації.

Предмет експертизи: відповідність назви міста Южноукраїнськ Миколаївської області вимогам Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімів» (далі – Закон).

Назва *Южноукраїнськ* не властива українській топонімічній традиції, штучна, утілює російську імперську політику радянського зразка.

Попередником нинішнього *Южноукраїнська* було смт *Костянтинівка-2* (на той час Арбузинського району) Миколаївської області, що постало навесні 1976 року у зв'язку з будівництвом Южноукраїнської АЕС. 2 квітня 1987 року Указом Президії Верховної Ради УРСР новозбудованому населеному пункту Южноукраїнської атомної електростанції Миколаївської області було присвоєно назву *Южноукраїнськ*, а сам населений пункт віднесено до категорії міст обласного підпорядкування.

Назва міста *Южноукраїнськ* двоосновна і вказує на його розташування «на півдні України». Водночас і Южноукраїнська АЕС (у 2022 р. Южно-Українську АЕС перейменовано на Південноукраїнську АЕС), і її місто-супутник *Южноукраїнськ* не розташовані безпосередньо на південному узбережжі України та є доволі віддаленими від нього (скажімо, Запорізька АЕС розташована географічно південніше від Південноукраїнської АЕС). Отже, назва міста *Южноукраїнськ* штучна. Крім того, до будівництва Южноукраїнської АЕС та поселення майбутніх енергетиків було залучено чимало приїжджих людей із колишнього СРСР. Основу такого підходу становила стратегія асиміляції українців способом формування «єдиного радянського народу». Влада використовувала типовий, як на ті часи, інструмент: штучне насичення території України вихідцями з-поза її меж задля створення ефекту «плавильного котла» на базі зросійщення. Відповідно зрозумілим символічним маркером – російськомовним – мала бути й назва АЕС та міста енергетиків.

З огляду на викладене вище, беручи до уваги те, що *російська імперська політика (російська колоніальна політика)* – система заходів, спрямованих на підкорення, експлуатацію, асиміляцію українського народу, **назва міста Южноукраїнськ Миколаївської області** як така, що пов'язана з реалізацією російської імперської політики, зокрема її складником – *русифікацією*, відповідно до підпункту «є» пункту 4 частини першої статті 2 Закону, **належить до символіки російської імперської політики.**

Члени Експертної комісії Українського інституту національної пам'яті з питань визначення належності об'єктів до символіки російської імперської політики:

БАЧИНСЬКА Олена Анатоліївна

БРЕХУНЕНКО Віктор Анатолійович

ВЕРБИЧ Святослав Олексійович

ГЕНЕРАЛЮК Леся Станіславівна

ГРЕЧИЛО Андрій Богданович

НАУМОВ Сергій Олександрович

РУБЛЬОВ Олександр Сергійович

СОКИРКО Олексій Григорович

СКРИПНИК Анатолій Юрійович